

МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДО ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ

Наталія Сас

У статті модель професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління представлено у вигляді чотирьох взаємопов'язаних блоків: теоретико-методологічного, цільового, змістово-процесуального, контрольньо-оцінного: теоретико-методологічний блок містить педагогічні підходи до професійної підготовки магістрів управління навчальними закладами; цільовий блок надає інформацію про мету, завдання, суб'єкти та очікувані результати професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління; змістово-процесуальний блок представлений дидактичними одиницями модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами», засобами, формами і методами педагогічної взаємодії; у контрольньо-оцінювальному блоці охарактеризовано методичний інструментарій для діагностики рівнів сформованості компетентності в сфері інноваційного управління у майбутніх керівників навчальних закладів, що проявляються через розроблені критерії і показники, які дозволяють визначити освітні прогалини і спроектувати форми участі студентів у процесі навчання.

Ключові слова: модель професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, теоретико-методологічний блок, цільовий блок, змістово-процесуальний блок, контрольньо-оцінний блок.

Постановка проблеми. Моделювання в педагогіці та сфері професійної підготовки зумовлене пошуком шляхів вдосконалення підготовки фахівців. Однак, у педагогіці немає однозначного ставлення до методу моделювання. До теперішнього часу ведуться суперечки про можливість його застосування в цій галузі. Відомо, що основною перевагою методу моделювання є синтез наявних знань про конкретний об'єкт і виявлення найбільш важливих невивчених сторін. У зв'язку з браком належного опрацювання теорії інноваційного управління та відсутністю досвіду цілеспрямованої професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів, особливого значення в контексті дослідження набуває метод моделювання, що застосовують як метод пізнання тоді, коли емпірична картина досліджуваного явища неповна й не схарактеризована докладно.

Аналіз досліджень і публікацій. Ю. Бабанський справедливо зазначає, що моделювання в педагогічних дослідженнях виступає як вище і особлива форма наочності, як засіб впорядкування інформації, що дозволяє більш глибоко розкрити сутність досліджуваного явища [7, с. 111]. На думку С. Архангельського, у процесі моделювання між оригіналом і моделлю встановлюються відносини подібності, що розширює теоретичні та практичні можливості дослідження [1]. В. Веніковим запропоновані такі напрямки зв'язку моделювання з навчальним процесом: гносеологічний напрямок; використання моделі замість оригіналу; модельно-інформаційний; аналітичний; загально методологічний; психологічний [2].

В. Міхеєв розрізняє два основних підходи до моделювання. Перший підхід заснований на схематизації і спрощенні педагогічного явища, що дозволяє

використовувати різні методи багатовимірного статистичного аналізу. Другий підхід до моделювання – застосування алгоритмічних моделей. Для розвитку педагогіки вищої школи важливо, щоб у будь-якому психолого-педагогічному дослідженні модельні побудови відповідали вже сформованим педагогічним поняттям, мали зв'язок з їх змістом [6].

На підставі досліджень Б. Гершунського [3], А. Савельєва [9], а також методологічного аналізу процесу педагогічного моделювання І. Липського [5] окреслено вихідні принципи побудови моделей і послідовність операцій під час їх розроблення:

- формулювання цілей і конкретних завдань моделювання;
- збирання, систематизація та оброблення інформації, що стосується порушених завдань;
- виокремлення основних факторів, які суттєво впливають на досліджуваний об'єкт або явище;
- побудова моделі з огляду на завдання, які вона покликана розв'язувати;
- доопрацювання моделі стосовно конкретних, фіксованих соціально-педагогічних умов з урахуванням виокремлених істотних факторів, добір оптимальних варіантів отриманих результатів;
- розроблення комплексу рекомендацій зі зміни педагогічного об'єкта на завершальному етапі моделювання (етап перенесення результатів на об'єкт).

Зазначене вище дає змогу визначити мету дослідження – абстрагування моделі професійної підготовки до інноваційного управління майбутніх керівників навчальних закладів в умовах магістратури за спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом», що має:

- базуватися на принципі випередження якістю випускника темпу змін теорії та практики управління навчальними закладами;
- відповідати формуванню фахівця, зорієнтованого на майбутнє;
- враховувати зміни професійної діяльності керівника навчального закладу щодо втілення новацій в управлінні навчальним закладом;
- базуватися на розроблених основах теорії інноваційного управління навчальними закладами;
- відповідати сучасним тенденціям оновлення змісту освіти (проекування нових навчальних програм) щодо узгодження стандартів професійної діяльності й стандартів професійної освіти;
- реалізувати принципи і методологічні установки застосування компетентнісного підходу та модульної організації процесу навчання (в яких підсумкові вимоги до випускників навчальних закладів різного рівня представлені у вигляді компетентностей);
- відтворювати теоретико-методологічний, цільовий, змістово-процесуальний й контрольний-оцінювальний компоненти;
- враховувати загальнопедагогічні підходи до вищої професійної освіти, загальні й конкретні закономірності навчально-виховного процесу у ВНЗ, загально дидактичні та специфічні принципи викладання профільних дисциплін у ВНЗ;
- інтегрувати адекватні завданням педагогічні технології, засоби, методи та прийоми (щодо проведення теоретичних, практичних занять, організації самостійної та індивідуальної роботи);
- зважати на поступальність процесу професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів в умовах магістратури «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»;
- вплив зовнішніх чинників (які спричинюють необхідність професійної підготовки до інноваційного управління навчальними закладами й вмотивовують її доцільність у

вищому навчальному закладі) та внутрішніх чинників (система професійної підготовки до інноваційного управління майбутніх керівників навчальних закладів) і результату професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління [11].

Виклад основного матеріалу. Серед зовнішніх чинників, які зумовлюють модернізацію змісту вищої професійної освіти в напрямі прогнозування й формування компетентностей, що вможливають постійне підвищення якості життя, становлення інноваційної культури людини, реалізації інноваційного складника професійної діяльності, зрештою, необхідність професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, диференційовано: вплив економічних, політичних, соціальних, технологічних змін; глобалізацію та інтернаціоналізацію; Болонський процес; міжнародні документи й міжнародну консолідацію у сфері освіти і науки.

Згідно з інноваційним процесом професійна підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління перебуває на етапі констатації тенденцій (до формування практики інноваційного управління навчальними закладами; теорії інноваційного управління навчальними закладами; предметного та змістового забезпечення (на засадах компетентнісного підходу та модульної організації процесу навчання) професійної підготовки майбутніх керівників НЗ до інноваційного управління в межах навчання за магістерською спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом».

Запропонований алгоритм переведення потреб практики в інноваційному управлінні навчальними закладами до змісту професійної підготовки магістрів за спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» полягає у виокремленні інноваційного управління як складника професійної діяльності керівника навчального закладу; доборі та узагальненні інформації з основ інноваційного управління навчальними закладами; диференціації й описі посадових функцій – компетентностей – результатів навчання з інноваційного управління навчальними закладами; розробленні засобів діагностики опанування компетентностей з інноваційного управління; створенні модуля навчального плану підготовки майбутніх керівників навчальних закладів «Основи інноваційного управління навчальними закладами»; доборі педагогічних умов і засобів, які забезпечать ефективність процесу підготовки.

У руслі дослідження постає завдання узагальнити відомості стосовно внутрішніх чинників – системи професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління у вигляді моделі для її апробації та проведення експериментальної частини роботи. Модель професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління можна представити у вигляді чотирьох взаємопов'язаних блоків: теоретико-методологічного, цільового, змістово-процесуального й контрольно-оцінювального (рис. 1).

Теоретико-методологічний блок містить педагогічні підходи до професійної підготовки магістрів з управління навчальними закладами до реалізації інноваційного компонента майбутньої професійної діяльності (системний, особистісно орієнтований, культурологічний, аксіологічний, інноваційний, випереджувальний; компетентнісний, практико-діяльнісний, маркетинговий), закономірності навчально-виховного процесу у ВНЗ (загальні й конкретні) і принципи (загальнодидактичні та специфічні) викладання модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами».

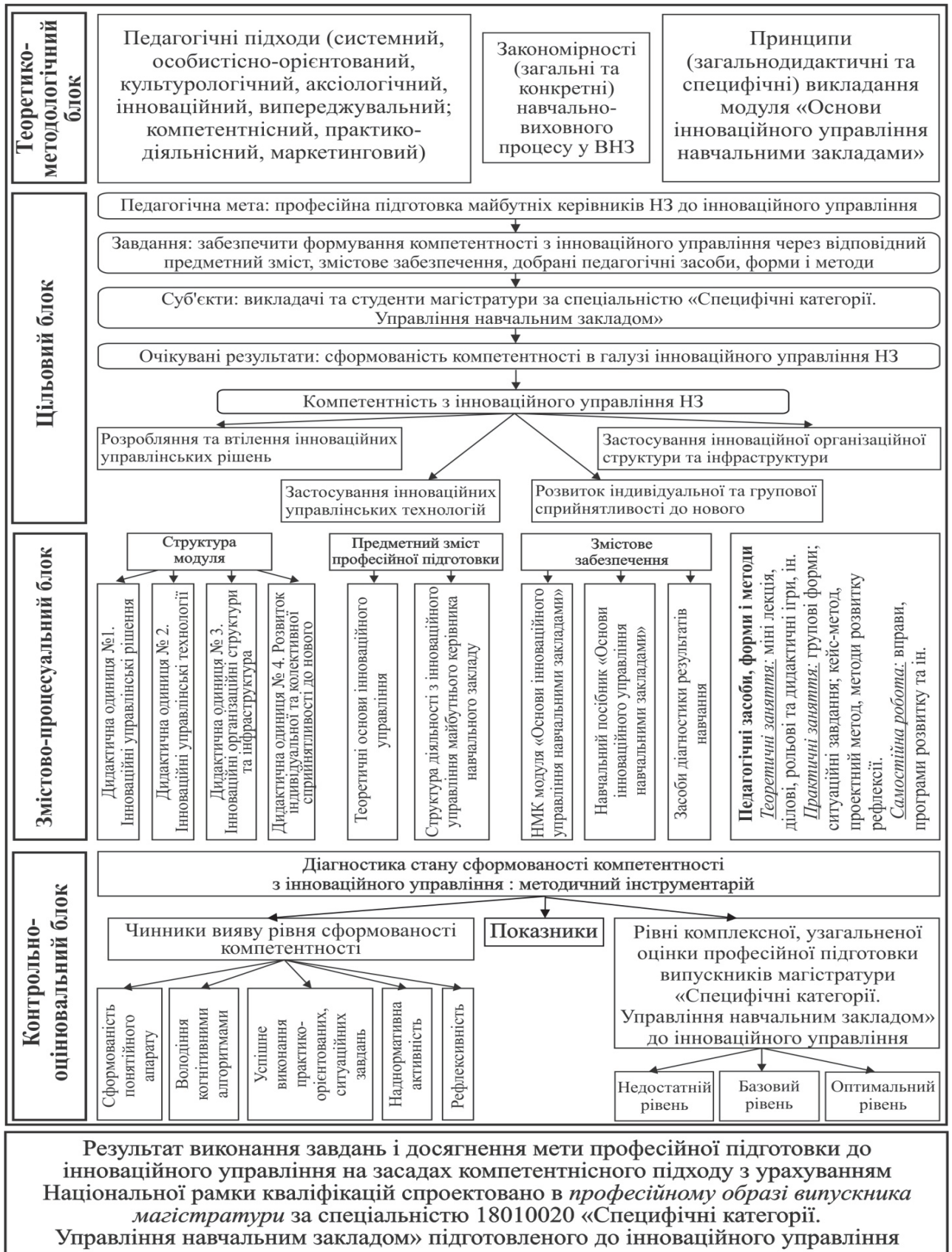

Рис. 1. Модель професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління

Виокремлені нами та адаптовані до професійної підготовки магістрів спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» педагогічні підходи (системний, особистісно орієнтований, культурологічний, аксіологічний, інноваційний, випереджувальний; компетентнісний, практико-діяльнісний, маркетинговий) схарактеризовані в працях В. Андрущенка, Г. Балла, І. Беха, В. Краєвського, А. Кузьмінського, В. Лозової, В. Лугового, Л. Макарової, В. Матросова, С. Мельника, Н. Ничкало, Дж. Рассела, О. Савченко, О. Сухомлинської, Г. Троцько, С. Трубочова й інших науковців у галузі теорії та практики вищої професійної освіти, вищої професійної підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

Системний підхід витлумачує взаємопов'язані, взаємозалежні та взаємозумовлені компоненти науково-освітньої системи професійної підготовки до інноваційного управління майбутніх керівників навчальних закладів як зміст інноваційного управління навчальними закладами; посадові функції (компетентності) – результати навчання; оцінювальні засоби рівня професійної підготовки до інноваційного управління навчальними закладами; організаційно-методичне забезпечення формування компетентності з інноваційного управління в умовах магістратури зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом».

Особистісно зорієнтований підхід вимагає визнання студента магістратури як свідомого суб'єкта власної життєдіяльності та професійної підготовки, передбачає опору в процесі професійної підготовки на активність, здатність до вдосконалення, забезпечення активності, самостійності студента в здобутті актуальних знань, активної інтелектуальної й соціальної дії; побудову системи професійної освіти, орієнтованої на індивідуалізацію навчання й соціалізацію студентів з огляду на реальні потреби професійної діяльності в умовах ринку, швидкої зміни вимог до діяльності.

Культурологічний підхід прогнозує ставлення до випускника магістратури «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» як до носія інноваційної культури загалом та конкретної професійної діяльності зокрема, інноваційного управління навчальним закладом, що поєднує здатність до сприйняття й використання на практиці нових управлінських ідей, технічних інструментів і методів управління, формування в майбутніх керівників навчальних закладів новаторських здатностей, ініціативи та підприємливості, відчуття соціальної й моральної відповідальності; добір змісту та засобів цієї підготовки відповідно до світових і євроінтеграційних освітніх процесів.

Аксіологічний підхід дає змогу вивчати процес професійної підготовки з погляду виявлення його можливостей і цілеспрямованого впливу на формування таких інноваційних управлінських цінностей майбутнього керівника навчального закладу, як сприяння розвитку суб'єктного потенціалу учня/студента (створення умов для особистісного зростання); наднормативна активність, орієнтація на тривалу перспективу, відкритість до нового; соціальна значущість управлінських нововведень за умов усвідомлення їхніх можливих негативних наслідків для природи, суспільства, миру на землі; власний інноваційний потенціал (знання, уміння, досвід, особистісні якості та ін.) – установка на його розвиток і використання для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері; зміна змісту, форм та умов професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, що в загальному вигляді повинна забезпечити перманентний розвиток навчальних закладів.

Випереджувальний підхід передбачає не тільки увагу до потреб розвитку освітньої галузі, а й ліквідацію дисбалансу між рівнем підготовленості випускників і суспільними вимогами до них на основі прогнозу проєктивних заходів, що вможливають активний

випереджувальний вплив на зміст освітніх програм (в аналізованому випадку – проектування підготовки до інноваційного управління в межах магістратури зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»).

Компетентнісний підхід є системоутворювальним у професійній підготовці до інноваційного управління навчальними закладами. Відповідно до нього компетентність з інноваційного управління навчальними закладами водночас є складником професійної діяльності керівника навчального закладу й результатом професійної підготовки в магістратурі зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом», описує зміст професійної освіти, види навчальної діяльності, освітні технології, засоби та форми організації навчального процесу.

Практико-діяльнісний підхід спрямований на те, щоб у процесі диференційованої педагогічної підтримки організувати діяльність суб'єкта підготовки як активного суб'єкта пізнання, праці, спілкування, власного професійного розвитку як майбутнього керівника навчального закладу, шляхом формування понятійного апарату, засвоєння когнітивних алгоритмів професійної діяльності, розв'язання проблемних, ситуаційних, творчих завдань, розвитку рефлексивності; динаміки й самореалізації профільно-диференційованих інтересів особистості як компетентного фахівця.

Маркетинговий підхід підпорядковує професійну підготовку майбутніх керівників навчальних закладів як споживачів освітніх послуг університету їхнім потребам як професіоналів на ринку педагогічної праці та інноваційного управління навчальними закладами.

Професійна підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління відбувається на основі загальних і конкретних закономірностей навчально-виховного процесу у ВНЗ, що досліджені А.Алексюком, Л. Занковим, В. Кременем, З. Курлянд, А. Кузьмінським, Н. Мойсеюк, В. Ортинським, В. Симоненком та іншими вченими-дидактами.

З огляду на виконання мети й завдань професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, варто дотримуватися загальних дидактичних принципів (науковості, систематичності й послідовності, свідомості навчання, активності й самостійності, наочності, ґрунтовності, зв'язку навчання з практичною діяльністю, єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання) [4] та специфічних принципів викладання модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами» (комплексності; інтегрованості; організації проблемного навчання; опори на дослідницькі компетентності; стимулювання сприйнятливості до нового). У процесі професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління реалізують загальні дидактичні принципи: науковості, систематичності й послідовності, свідомості навчання, активності й самостійності, наочності, ґрунтовності, зв'язку навчання з практичною діяльністю, єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання. Так, дотримання принципу науковості професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління стає можливим завдяки тому, що предметний зміст відповідає досягненням у галузі методології управління навчальними закладами, освітнього менеджменту, менеджменту інновацій в освіті, водночас озброює студентів новітньою науковою інформацією з інноваційного управління навчальними закладами, що систематизована в межах НМК модуля «Основи і інноваційного управління».

Принцип систематичності й послідовності реалізований завдяки: опорі на отримані знання, уміння й навички з навчальних дисциплін «Управлінське рішення», «Управлінська технологія», «Організаційна структура управління» тощо, водночас інноваційне управління навчальними закладами розкривається як певна система знань

(поняття, суб'єкт, об'єкт, процес, принципи, інструменти), складники якої об'єднані внутрішніми зв'язками; логіці розгортання змісту знань, способів діяльності у МНК «Основи інноваційного управління», навчальному посібнику «Основи інноваційного управління», дотриманню такого ж порядку засвоєння знань, формування вмінь і навичок під час теоретичних та практичних занять.

Принцип свідомості навчання виявляється в тому, що студенти-магістранти спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» проходять професійну підготовку в системі вищої професійної освіти України на основі потреби в певній освіті, власного бажання набути навичок професійної діяльності, намагання опанувати сучасні інструменти управління навчальними закладами.

Принцип активності й самостійності реалізований через застосування активних форм подання й закріплення матеріалу (міні-лекції, ділові, рольові та дидактичні ігри, розв'язання ситуаційних завдань тощо), участь студентів в оцінюванні результатів навчальної діяльності (само- й взаємооцінювання), розвиток рефлексивних умінь. У такому процесі магістранти добирають шляхи ефективного використання власних знань, умінь, досвіду, а також інформації для досягнення професійних цілей.

Принцип наочності регламентує створення умов для демонстрації виконання творчих завдань; проведення професійних управлінських бізнес-симуляцій (сценарного моделювання) на практичних заняттях, у межах яких слухачі мають змогу ухвалювати реальні рішення, керуючи навчальними закладами, освітніми організаціями у віртуальному просторі, отримувати результати (навчальні, методичні, наукові, економічні, фінансові тощо); а також відвідування навчальних закладів й організацію зустрічей із керівниками, які застосовують інновації в управлінні навчальним закладом, із метою вивчення найкращих практик управління за інформацією «з перших вуст».

Принцип ґрунтовності реалізований через виокремлені компетентності, яких потрібно набути внаслідок навчальної діяльності; предметний зміст, змістове забезпечення та адекватні до них засоби оцінювання (чинники вияву рівня сформованості компетентності, показники й рівні комплексного, узагальненого оцінювання професійної підготовки до інноваційного управління випускників магістратури «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»).

Реалізація принципу зв'язку навчання з практичною діяльністю засвідчує, що професійна підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління відповідає потребам практики в утіленні новацій в управлінську діяльність; процес викладання й навчання побудований на підставі досліджень реальних проблем управління навчальними закладами та їх розв'язання за допомогою отриманих знань, умінь і навичок.

Принцип єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання вможливує озброєння магістрантів знаннями, умінями й навичками в галузі інноваційного управління навчальними закладами; формування компетентностей із застосування інноваційних управлінських рішень, інноваційних управлінських технологій, розвитку індивідуальної та колективної сприйнятливості до нового тощо; стимулює вироблення інноваційних цінностей.

Для досягнення мети й реалізації завдань професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління значущим є застосування таких специфічних принципів викладання модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами»: комплексності; інтегрованості; організації проблемного навчання; опори на дослідницькі компетентності; стимулювання сприйнятливості до нового.

Під комплексністю розуміємо взаємозумовлений і пропорційно взаємоузгоджений розвиток системи професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління як єдиного цілого, що забезпечує зв'язок усіх підсистем та елементів, зокрема: мети, завдань, предметного змісту, змістового забезпечення, структури модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами», педагогічних засобів, форм, методів тощо.

Інтегрованість змісту модуля «Основи інноваційного управління» стан (або процес, що призводить до такого стану) взаємопов'язаності, взаємопроникнення і взаємодії окремих навчальних дисциплін (модулів) – складників програми підготовки магістрів управління навчальними закладами, що вможливує досягнення мети й виконання завдань професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління. Відбувається інтеграція не тільки змісту, а й різноманітних організаційних форм, у яких тією чи тією мірою будуть інтегруватися різні види навчальної діяльності студентів. Інтегрованість змісту професійної підготовки зумовлена й тим, що компетентність у галузі інноваційного управління є інтегральною характеристикою випускника магістратури за спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» – майбутнього керівника НЗ.

Принцип *організації проблемного навчання* під час викладання модуля «Основи інноваційного управління» передбачає розроблення навчальних проблем у вигляді запитань, завдань, кейсів, проблемних ситуацій практико-орієнтованого характеру. Проблемні ситуації створюють і розв'язують за схемою: окреслення проблемної ситуації (формулювання проблеми управління навчальним закладом) – пошук способів розв'язання проблеми на основі етапів інноваційного процесу та особливостей управлінської діяльності – розв'язання проблеми – перевірка правильності рішення – формулювання висновків – застосування знань як за зразком, так і в незнайомих умовах.

Важливість дотримання принципу *опори на дослідницькі компетентності* у викладанні модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами» умотивована тим, що в основу будь-якої аналітичної та прогностичної професійної діяльності покладено дослідницькі компетентності (наприклад, формулювати ідеї й гіпотези, складати робочі плани досліджень, організовувати пошук інформації, обробляти та аналізувати отримані відомості, застосовувати кількісні і якісні інструменти аналізу тощо).

Принцип стимулювання сприйнятливості до нового, інноваційності у викладанні модуля «Основи інноваційного управління» важливий з огляду на необхідність формування в майбутніх керівників навчальних закладів якісно нового ставлення до світу, управління навчальним закладом, педагогічної науки, до себе – прагнення змінити дійсність (зокрема процес управління навчальним закладом), розвитку вмінь окреслювати проблеми і знаходити способи їх розв'язання; бути готовим до конструктивного спілкування, неупередженої реакції на контраргументи тощо не тільки в етичному вимірі, а і як необхідних умов провадження управлінської діяльності.

Цільовий блок моделі представляє відомості про мету, завдання, суб'єктів та очікувані результати професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління.

Під *педагогічною метою* професійної підготовки до інноваційного управління розуміють забезпечення потреб майбутніх керівників навчальних закладів як професіоналів на ринку педагогічної праці та управління навчальними закладами; формування таких новоутворень у системі знань, умінь, навичок, світогляду, особистості студентів, які дають їм змогу застосовувати інновації в управлінні навчальними закладами. У такому випадку *педагогічна мета* розглядається як багатовимірне поняття,

яке включає в себе забезпечення відповідних педагогічних умов, освітнього процесу та результату професійної підготовки магістрів спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» до виконання інноваційного складника професійної діяльності. *Завдання:* формування компетентності в галузі інноваційного управління магістрів зі спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» через предметний зміст, змістове забезпечення, дібрані педагогічні засоби, форми й методи.

Суб'єктами педагогічної взаємодії, які реалізують мету та завдання професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, постають викладачі й студенти магістратури за спеціальністю «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом». Майбутніми керівниками навчальних закладів названі студенти-магістранти спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом», що на основі власного бажання та за результатами вступних випробувань проходять професійну підготовку в системі вищої професійної освіти України.

Очікувані результати: сформованість компетентності в галузі інноваційного управління навчальними закладами. Складники компетентності майбутніх керівників навчальних закладів у сфері інноваційного управління: розроблення й утілення інноваційних рішень; використання інноваційних технологій; застосування інноваційних структур та інфраструктури в управлінні навчальним закладом; управління розвитком індивідуальної й групової сприйнятливості до нового.

Змістово-процесуальний блок моделі професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління репрезентований дидактичними одиницями модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами», предметним змістом, змістовим забезпеченням, засобами, формами й методами педагогічної взаємодії, що вможливають підвищення професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління.

Кожна дидактична одиниця присвячена формуванню окремого складника компетентності з інноваційного управління навчальними закладами: дидактична одиниця № 1 – розробленню й втіленню інноваційних управлінських рішень; дидактична одиниця № 2 – використанню інноваційних управлінських технологій; дидактична одиниця № 3 – застосуванню інноваційних організаційних структур та інфраструктури в управлінні навчальним закладом; дидактична одиниця № 4 – розвитку індивідуальної й колективної сприйнятливості до нового.

Предметний зміст професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління ґрунтований на розроблених теоретичних засадах інноваційного управління НЗ [10] і структурою професійної діяльності з інноваційного управління керівника НЗ [11, с. 140].

Для викладання навчальної дисципліни / модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами» створено методичне забезпечення, що відповідає сучасним вимогам: НМК навчальної дисципліни / модуля «Основи інноваційного управління навчальними закладами»; навчально-методичний посібник «Основи інноваційного управління навчальними закладами» [11], засоби діагностики результатів навчання.

Використання розроблених засобів, форм і методів педагогічної взаємодії викладачів та конкретного контингенту студентів (у межах теоретичного, практичного, самостійного складників) дає змогу створити умови, у яких оволодіння комплексом компетентностей має діяльнісний характер; змістити акцент з навчання, орієнтованого на засвоєння програмного матеріалу, на навчання, у процесі якого відбувається розвиток інноваційності, сприйнятливості до нового; побудувати процес викладання і навчання на

підставі дослідження реальних проблем управління навчальними закладами, що вимагають інноваційного розв'язання; налагодити атмосферу взаєморозуміння та взаємодовіри між викладачем і студентом; сформувати професійну рефлексію тощо [11, с. 179]. Запропоновано теми магістерських кваліфікаційних робіт, а також тематичні завдання для стажування.

У контрольно-оцінювальному блоці моделі схарактеризовано методичний інструментарій для діагностики рівнів сформованості компетентності з інноваційного управління в майбутніх керівників навчальних закладів, що виявляються через розроблені критерії й показники і дозволяють визначити освітні дефіцити й спроектувати форми участі студентів у своїй освіті.

Результат виконання завдань і досягнення мети професійної підготовки до інноваційного управління на засадах компетентнісного підходу з огляду на Національну рамку кваліфікацій спроектовано в *професійному образі випускника магістратури за спеціальністю 18010020 «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом»*, підготовленого до інноваційного управління [11, с. 260]. Узагальнено модель професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління подано на рис. 1. Результат виконання завдань і досягнення мети професійної підготовки до інноваційного управління на засадах компетентнісного підходу з огляду на Національну рамку кваліфікацій спроектовано в професійному образі випускника магістратури за спеціальністю 18010020 «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом», підготовленого до інноваційного управління [13].

Висновки. Отже, у статті представлено модель професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління, обґрунтовано основні структурні блоки моделі і характер їх взаємодії. При розробці моделі зроблена спроба врахувати зовнішні і внутрішні фактори (зв'язки), що обумовлюють досягнення завдань дослідження – забезпечення відповідних педагогічних умов, освітнього процесу та результату професійної підготовки магістрів спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» для виконання інноваційного компонента професійної діяльності. Пропонована модель відповідає виявленим тенденціям до узгодження змін у професійній діяльності та змісту професійної освіти на прикладі підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до виконання інноваційного компонента професійної діяльності. Представлений варіант моделі професійної підготовки магістрантів спеціальності «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» для виконання інноваційного компонента професійної діяльності на основі компетентнісного підходу та модульної організації процесу навчання відкриває можливості для розробки подібних моделей з таким освітнім профілем як «Управління інноваційною діяльністю», «Державне управління освітою» та ін. Пропонована модель може розглядатися як основа своєї стратегії професійної освіти на сучасному етапі, але разом із тим, ефективність застосування представленої моделі професійної підготовки майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління (на основі компетентнісного підходу та модульної організації процесу навчання) необхідно перевірити в експериментальній частині дослідження для подальшого осмислення і коригування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архангельский С.И. Учебный процесс в высшей школе, его закономерные основы и методы. – М. : Высшая школа, 1980. – 368 с.
2. Веников В.А., Веников В.Г. Теория подобия и моделирования. – М.: Высшая школа, 1984. – 240 с.

3. Гершунский Б.С. Философия образования. М.: Московский психолого-социальный институт, 1998. – 432 с.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
5. Липский И.А. Социальная педагогика. Методологический анализ. – М.: ТЦ Сфера, 2004. – 320 с.
6. Михеев В.И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике. –М.: Эдиториал УРСС, 2010. – 224 с.
7. Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических институтов / Под ред. Ю.К. Бабанского. – М.: Просвещение, 1988. – 479 с.
8. Педагогіка вищої школи /За ред. З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
9. Савельев А.Я. Модель формування фахівця з вищою освітою на сучасному етапі / А. Я. Савельев, [та ін.]. – К.: НІВОО, 2005. – 72 с.
10. Сас Н.М. Основи інноваційного управління навчальними закладами. – Полтава: СПДФО Гаража М. Ф., 2013. – 178 с.
11. Сас Н.М. Підготовка майбутніх керівників навчальних закладів до інноваційного управління: стан та перспективи. Монографія / Наталія Сас. – Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. – 336 с.

REFERENCES

1. Arhangel'skij S.I. Uchebnyj process v vysshej shkole, ego zakonomernye osnovy i metody. – Moscow: – Vysshaja shkola, 1980. – 368 p.
2. Venikov V.A., Venikov V.G. Teorija podobija i modelirovanija. – Moscow: Vysshaja shkola, 1984. – 240 p.
3. Gershunskij B. S. Filosofija obrazovanija. – Moscow. psihol.-social. in-t, 1998. – 432 p.
4. Kuz'mins'kij A. I. Pedagogika vishhoj shkoli. – Kiïv: Znannja, 2005. – 486 p.
5. Lipskij I. A. Social'naja pedagogika. Metodologicheskij analiz. – Moscow: TC Sfera, 2004. – 320 p.
6. Miheev V.I. Modelirovanie i metody teorii izmerenij v pedagogike. – Moscow: Jeditorial URSS, 2010. – 224 p.
7. Pedagogika: Uchebnoe posobie dlja studentov pedagogicheskikh institutov / Pod red. Ju. K. Babanskogo. – Moscow: Prosveshhenie, 1988, – 479 p.
8. Pedagogika vishhoj shkoli /Za red. Z.N. Kurljand. – Kiïv: Znannja, 2005. – 399 p.
9. Savel'ev A.Ja. Model' formuvannja fahivecja z vishhoju osvitoju na suchasnomu etapi. – Kiïv: NIIVO, 2005. – 72 p.
10. Sas N.M. Osnovi innovacijnogo upravlinnja navchal'nimi zakladami. – Poltava: SPDFO Garazha M. F., 2013. – 178 p.
11. Sas N.M. Pidhotovka maibutnykh kerivnykiv navchalnykh zakladiv do innovatsiinoho upravlinnja: stan ta perspektyvy. Monohrafiia / Natalija Sas. – Poltava: PNPU imeni V.H.Korolenka, 2014. – 336 s.

SAS N.

МОДЕЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ РУКОВОДИТЕЛЕЙ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ К ИННОВАЦИОННОМУ УПРАВЛЕНИЮ

В статье модель профессиональной подготовки будущих руководителей учебных заведений к инновационному управлению представлена в виде четырех взаимосвязанных блоков: теоретико-методологического, целевого, содержательно-процессуального и контрольно-оценочного: теоретико-методологический блок содержит педагогические подходы к профессиональной подготовке магистров управления учебными заведениями в сфере реализации инновационного компонента будущей профессиональной деятельности; целевой блок представляет сведения о цели, задачах, субъектах и ожидаемых результатах профессиональной

подготовки будущих руководителей учебных заведений к инновационному управлению; содержательно-процессуальный блок представлен дидактическими единицами модуля «Основы инновационного управления учебными заведениями», средствами, формами и методами педагогического взаимодействия; в контрольно-оценочном блоке охарактеризован методический инструментарий для диагностики уровней сформированности компетентности в области инновационного управления у будущих руководителей учебных заведений, проявляющихся через разработанные критерии и показатели, позволяющие определить образовательные пробелы и спроектировать формы участия студентов в своем образовании.

Ключевые слова: модель профессиональной подготовки будущих руководителей учебных заведений к инновационному управлению, теоретико-методологический блок, целевой блок, содержательно-процессуальный блок, контрольно-оценочный блок.

SAS N.

MODEL OF PROFESSIONAL TRAINING OF SCHOOL PRINCIPALS FOR INNOVATIVE MANAGEMENT

In the article the author reveals the content of model of vocational training of future managers of educational institutions to innovative management. In the context of research the modeling method takes on special significance in connection with the absence of a theory of innovative management and relevant experience of targeted professional training of future managers of educational institutions.

The model of professional training of future managers of educational institutions to the innovation management is presented in the form of four interconnected blocks: the theoretical-methodological, target, content-procedural and control-evaluation.

The theoretical-methodological block contains pedagogical approaches to vocational training of masters of management of educational institutions in the field of realization of the innovative component of the future professional activity. The target block contains the information about the purpose, tasks, subjects and about expected results of the training of future managers of educational institutions to innovative management.

Content-procedural block presents by the didactic units of the module «Fundamentals of innovative management of educational institutions», subject content, methodical support, tools, forms and methods of pedagogical interaction, which makes possible the improvement of the professional training of future managers of educational institutions to innovative management.

In the control-evaluation unit are characterized methodical tools for diagnostics of levels of formation of competences in the field of innovation management of future leaders of educational institutions, which are manifested by developed criteria and indicators to identify learning gaps and to design forms of participation of students in their education.

A generalized model of professional training of future managers of educational institutions to the innovation management is presented in Fig. 1.

Keywords: *model of professional training of future school leaders to innovative management, theoretical and methodological unit, target block, procedure meaningful unit, control and evaluation unit.*

Надійшла до редакції 30.01.2017 р.